

9 Mavzu: Oziq-ovqat xavfsizligi omillari va agrosanoat sektorini rivojlantirish.

Reja:

- 1 Oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashda iqtisodiy omillar. Oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashda siyosiy omillar. Oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashda ijtimoiy omillar:
- 2 Agrosanoat sektorini rivojlantirish masalalari:
- 3 Halqaro qishloq xo'jaligi va oziq-ovqat sohalarida integratsiya jarayonlari to'g'risida turlicha nazariyalar va ularning asosiy yo'nalishlari.

Kalit so'zlar: Oziq-ovqat xavfsizligi, Iqtisodiy omillar, Siyosiy omillar, Ijtimoiy omillar, Agrosanoat sektori, Halqaro qishloq xo'jaligi, Integratsiyon jarayonlar.

Foydalangan adabiyotlar:

Asosiy adabiyotlar

- 1 Abdug'anivev A., Abdug'anivev A.A. Agrar siyosat va oziq-ovqat xavfsizligi - (darslik)- T.: TDIU, 2004. - 304 bet.
- 2 Abdug'anivev A., Avdug'anivev A.A. O'z qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti. Darslik. - T.: O'zbekiston yozuvchilar uyushmasi adabiyot jamg'armasi nashriyoti, 2006 vil. -288 bet.
- 3 Abdug'anivev A., Abdug'anivev A.A. - Qishloq xo'jalik iqtisodiyoti. Darslik. - T.: TDIU, 2004. - 304 bet.

Qo'shimcha adabiyotlar:

- 1 Iqtisodiyotning agrar sektori. T.Jo'rayev, Sh. Allayarov, X.Asatullayev, T. Umarov, Ma'ruzalar matni. -T.: TIM, 2012
- 2 Salomov T. Hamdamov Q.S. Tursunxo'jayev T.L., To'raxo'jayev T.I., Hakomov R.X., O'roqov N.I., Aripov I.M., Jahon qishloq xo'jaligi. O'quv qo'llanma. - T.: TDIU, 2004. - 128 b.
- 3 Hakimov R. Agrosanoat majmuasi iqtisodiyoti, -T.: MCHJ "RAM-S", - 2007. 367 b.
- 4 Hakimov R., Otaqulov M., Yusupov E., Yusupov M., Agrosanoat majmui iqtisodiyoti. O'quv qo'llanma. - T.: TDIU, 2004. - 160 b.
- 5 Salimov T., Hamdamov Q.S., Tursunxo'jayev T. L., To'xtayev T.I., Xakimov R.X., O'roqov N.L., Aripov I.M. Jahon qishloq xo'jaligi. O'quv qo'llanma. - T.: TDIU, 2004. - 128 b.
- 6 Saidova D.N., Rustamova I.B., Tursunov Sh.A. "Agrar siyosat va oziq-ovqat xavfsizligi". O'quv qo'llanma. T.: "O'zR Fanlar Akademiyasi Asosiy kutubxonasi" bosmaxonasi nashriyoti, 2016. - 257 b.

Xorijiy adabiyotlar:

- 1 Gail L. Cramer, Clarence W. Jensen, Douglas D. Southgate, Jr. Agricultural Economics and agrobusiness. - New York, 2001. - 519 p.
- 2 Just R.E., N Bockstael. Commodity and resource policies in Agricultural Systems. Springer- Verlag, Berlin Heidelberg 1991
- 3 OECD (2012), Food and Agriculture, OECD Green Growth Studies, OECD

- Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264107250-en>
- 4 David Colman and Trevor Young, 1989. Principles of Agricultural Economics. Markets and Prices in Less developed countries. Cambridge. Cambridge CB2 1RP, United Kingdom.
 - 5 Suresh Chandra Babu, Sandiar Dialolov, 2006. Policy Reforms and Agriculture Development in Central Asia. Springer Science + Business Media, Inc. NY 10013, USA
 - 6 Попов Н. А. Экономика сельского хозяйства: Учебник. - М.: Изд-во "Дело и сервис", 2000. - 367 с.
 - 7 Серова Е. В. Аграрная экономика: Учебник Для Студентов экономических вузов, факультетов и специальностей. -М.: ГУ ВШЭ, 1990. - 480 с.
 - 8 Б.А. Кандиус, Экономика агропромышленного комплекса: учебное пособие // Пос. Акад. Навк. Ин-т. Европий. - М.: Памятники исторической мысли, 2011, 284 с. УРЛ:<http://z3950.kcv.ru/bsover/0000690287> шм.пдф
 - 9 Ткач А.Б. Сельскохозяйственная кооперация: Учебное Пособие. - 3 - е изд., испр. И доп. - М.: Издателско-торговая корпорация "Дашков И Ко", 2005. - 364 с. 2 экз.
 - 10 Устойчивые развитие сельского хозяйства И сельских территорий: Зарубежный опыт и проблем России, - М.: Т-во научных изданий КМК. 2005 - 615 с.
 - 11 Бусел И.П. Агробизнес: Учебное пособие - Минск, 2009.

Internet savtlari

- 1 www.samqxi.uz - Samarqand qishloq xo'jalik instituti veb-sahifasi
- 2 www.lex.uz - O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi.
- 3 www.agro.uz - O'zbekiston Respublikasi Qishloq va Suv xo'jaligi vazirligi portali.
- 4 www.stat.uz - O'zbekiston Respublikasi Davlat Statistika Qo'mitasi portali
- 5 www.gov.uz - O'zbekiston Respublikasi Hukumat portali.
- 6 www.fao.org - Birlashgan millatlarning qishloq xo'jaligi va oziq-ovqat tashkiloti portali.

1 Oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashda iqtisodiy omillar. Oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashda sivosiy omillar. Oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashda ijtimoiy omillar;

FAO mutaxassislari fikriga ko'ra oziq-ovqat xavfsizligi jihatidan ahvol oziq-ovqat xavfsizligi omillari ta'minot barqarorligi, ega bo'lish imkoniyati va sifati bilan belgilanadi. Ular quvida batafsil belgilangan.

Barqarorlik: oziq-ovqat ta'minoti uzilmasligi uchun aholi, oila voki alohida har doim oziq-ovqatga ega bo'la olishi lozim. Ular kutilmagan hodisalar masalan, iqtisodiy voki iqlimiy bo'hron) voki siklik hodisalar (masalan, iqlimiy oziq-ovqat tanqisligi) tufayli oziq-ovqatdan uzilib qolmasligi lozim.

Oziq-ovqat mavjudligi: zarur sifatli oziq-ovqat mahsulotlarining kerakli miqdorda ichki ishlab chiqarish voki import orqali (shu qatori oziq-ovqat ko'mak) ta'minoti. Oziq-ovqat mavjudligining eng ko'p qo'llaniluvchi vositasi kalorivalarda hisoblanuvchi ion boshiga kundalik energiya sarfidir (KES). FAO uslublariga ko'ra KES ko'rsatkichi oziq-ovqat balansiga asoslangan oziq-ovqat iste'moli turiga binoan hisoblanadi. FAO muavvan tovarlarni oziq-ovqat ta'minotining turli manbalari (ishlab chiqarish, jamg'armalar, savdo) va mahsulotlardan turli maqsadlarda foydalanishga (yem, urug'lik, sanoatda foydalanish, chiqitlar) oid ma'lumotlardan foydalanib, oziq-ovqat balanslarini hisoblaydi.

Oziq-ovqatga ega bo'la olish: to'vimli oziqlanish uchun zarur oziq-ovqatga ega bo'lish maqsadida zarur resurslardan foydalanish uchun moddiy, iqtisodiy va ijtimoiy imkoniyatlar.

Oziq-ovqatning moddiy ta'minoti oziq-ovqat mahsulotlari iste'molchilar talab qilgan miqdor va tanlovda bozorda mavjudligi hamda aholini oziq-ovqat mahsulotlari bilan ta'minlash uchun infratuzilma bo'lishini nazarda tutadi.

Iqtisodiy imkoniyat aholining barcha ijtimoiy qatlamlari yetarli miqdorda oziq-ovqat mahsulotlarini xarid qilishga qurbi yetishini bildiradi. Boshqacha aytganda, iqtisodiy imkoniyat uy xo'jaliklar oziq-ovqat xaridi uchun yetarli daromadga egaligi va mamlakat oziq-ovqat importi uchun yetarli xorijiy valyutaga egaligini bildiradi.

Oziq-ovqat xavfsizligiga agrar sektorning holati ham, mamlakatdagi ijtimoiy-iqtisodiy vaziyat ham ta'sir ko'rsatadi.

Oziq-ovqat xavfsizligiga ta'sir etuvchi vana bir omilni airatib ko'rsatish mumkinki, bu savdodagi to'siqlar bo'lib, udarga eng ahamiyatli qishloq xo'jaligi va oziq-ovqat mahsulotlarini olib kirish va chetga chiqarishni ta'qiqlash, hududlararo g'irrom raqobatni kiritish mumkin.

Oziq-ovqat xavfsizligi jahon bozorining narxlari, qishloq xo'jaligi mahsulotlarini ishlab chiqarishdagi tebranishlar, mahalliy, jumladan harbiy nizolar mavjudligi kabi omillarning ta'siriga ham uchraydi.

Oziq-ovqat xavfsizligiga agrar sektorning holati ham, mamlakatdagi ijtimoiy-iqtisodiy vaziyat ham ta'sir ko'rsatadi.

Oziq-ovqat xavfsizligiga ta'sir etuvchi vana bir omilni airatib ko'rsatish mumkinki, bu savdodagi to'siqlar bo'lib, udarga eng ahamiyatli qishloq xo'jaligi va oziq-ovqat mahsulotlarini olib kirish va chetga chiqarishni ta'qiqlash, hududlararo g'irrom raqobatni kiritish mumkin.

Oziq-ovqat xavfsizligi jahon bozorining narxlari, qishloq xo'jaligi mahsulotlarini ishlab chiqarishdagi tebranishlar, mahalliy, jumladan harbiy nizolar mavjudligi kabi omillarning ta'siriga ham uchraydi.

Oziq-ovqat xavfsizligiga jahondagi va hududdagi nobarqaror epizootik vaziyat-muayyan davrda aniq makonda qishloq xo'jalik hayvonlari yuqumli

kasalliklarining tarqalishi: moddiv-texnika bazasining eskirganligi. ASM tashkilotlarining va ulgurji-oziq-ovqat infratuzilmasi tashkilotlarining moliyaviy-iqtisodiy nobarqarorligi ham ta'sir qiladi.

Oziq-ovqat xavfsizligiga ta'sir o'tazuvchi omillarning butun xilma-xilligini maimuaviv holda, va'ni jahon hamiamivatining umuman davlatning va undagi viloyatlarning, ASM (qishloq xo'jaligi, oziq-ovqat sanoati va boshqalar) aholining uy xo'jaliklarining omillari kesimida ko'rib chiqish maqsadga muvofiqdir.

Oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash-ko'rib chiqilgan iihatlari ushbu iaravonga vuhorida keltirilgan darajalarning har birida ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan omillarni airatib ko'rsatish imkonini beradi.

Shunday qilib oziq-ovqat xavfsizligini ishlab chiqarish va iste'molning teng ahamiyatli ochiq quvi tizimlardan tashkil topgan tizim sifatida tasvirlash mumkin. Chunki ular bir-birisiz yuqorida aytib o'tilgan muammolarning hal qilinishini ta'minlay olmaydi.

Shuningdek, oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash omillarini pirovard oziq-ovqat mahsulotlarini ishlab chiqaruvchi asosiy bo'g'in bo'lmish ASM ning rivoilanishiga va aholining ushbu mahsulotlarni iste'mol qilish imkonivatlariga ko'rsatadigan ichki va tashqi omillarga tasniflangan holda ko'rib chiqish lozim.

Ichki omillar qishloq xo'jaligining, ASM ning oziq-ovqat va qavta ishlash sanoatining, bevosita qishloq xo'jaligi tovar ishlab chiqaruvchilarining va oziq-ovqat tovarlarini ishlab chiqaruvchilarning rivoilanish darajasiga, uy xo'jaliklariga va muayvan odamlarning hayot faolivati ta'sir ko'rsatadivu

Tashqi omillar tabiiy-iqlim sharoitining ta'sirini, mamlakatda va jahon hamiamivatida aholiga har bir kishining hayot kechirishi uchun zarur bo'lgan sifat va miqdorda oziq-ovqat mahsulotlarini iste'mol qilish imkonivatini ta'minlaydigan davlat sivosatini; ekologik holat va iqlimning o'zgarishlarini; FTT ning vutuqlarini hamda o'unga bog'liq holda texnika va txnologivalarning o'zgarishlarini; institusional o'zgarishlarni hamda alohida mamlakat qonunchiligi va xalqaro qonunchilik bazasining o'zgarishlarini o'z ichiga oladi.

Ko'rsatib o'tilgan har bir quvi tizimning ichki va tashqi omillari orasida asosiy natijaviy omil mavjud, u xo'jalik yurituvchi subyektlar va insonning faolivati bilan bog'liq bo'lgan barcha omillarning funksiyasi hisblanmish natijaviy ko'rsatichlardan iborat. Oishloq xo'jaligi uchun natijaviy ko'rsatkich valpi mahsulotdir, oziq-ovqat sanoati uchun ishlab chiqarish hajmi, uy xo'jaliklari uchun ion boshiga to'g'ri keladigan daromaddir.

Oziq-ovqat xavfsizligiga ta'sir etuvchi omillar doimiy, shartli doimiy va davriy tavsifga ega bo'ladi.

Doimiy omillarga quvidagilarni kiritish mumkin:

- muayyan hududning tabiiyg'iqlim sharoiti;
- mamlakat yoki hududlardagi agrar ishlab chiqarishning tabiiy salohiyatining seking'asta susayib borishi va buning oqibatida xo'jalik yurituvchi subyektlar tomondan qo'shimcha ta'sir o'tkazilmagan holda oziq-ovqat ta'minoti darajasining pasayib ketishi.
- Ma'lum bir davr uchun shartli-doimiy omillarga quyidagilar misol bo'ladi:
- kambag'allik chegarasidan pastda joylashgan va zarur oziq-ovqat mahsulotlari to'plamini sotib olish uchun yetarli miqdordagi daromadga ega bo'lmagan aholi guruhlari;
- alohida aholi guruhlari ovqatlanishining muvozanatlashmaganligi, bu ularning salomatligiga tahdid solishi mumkin;
- muayyan omillarning ta'siri tufayli faqat bozor mexanizmidan foydalangan holda oziq-ovqat bilan ta'minlashning imkoni bo'lmagan hududlar aholisi;

- oziq-ovqat xavfsizligini nazorat qilish darajasining pastligi, bu holat kishilar salomatligiga tahdirlarni vujudga keltirishi mumkin;
- jahon bozorlari kon'yunkturasi nobarqarorligi va importdan keladigan valyuta tushumlari tufayli.
- Mamlakatning oziq-ovqat bilan ta'minlovchi tashqi manbalarga ahamiyatli darajada bog'lanib qolganligi.
- Mamlakatning oziq-ovqat xavfsizligiga ta'sir ko'rsatuvchi davriy omilarga quyidagilar kiritiladi:
- ayrim davrlar (qurg'oqchilik, yong'in, chigirtka va boshqalar) da oziq-ovqat xavfsizligini pasayiruvchi tabiiy ofatlarning yuz berishi ehtimoli;
- mamlakatning nobarqaror tashqi iqtisodiy holati, bu embargo va boshqa sanksiyalarni keltirib chiqarishi mumkin.

Oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashni aholi oziq-ovqat mahsulotlarini olishidagi tegshli tahlikalarga sabab bo'luvchi tahdidlarning ta'siri bilan ham bog'lash zarur.

Shunday qilib, oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashga ko'pgina omil va ahlikalar ta'sir ko'rsatadiki. mamlakat. vilovat. har bir kishi va umuman jahon hamjamiyatining oziq-ovqat xavfsizligini oshirish ichki va tashqi tahdidlarni pasaytirish muhim ahamiyatga ega.

2 Agrosanoat sektorini rivojlantirish masalalari;

Hozirgi vaqtda biz umumiy qiymati qarivb 5 milliard dollar bo'lgan oziq-ovqat, birinchi navbatda, meva-sabzavot mahsulotlarini eksport qilmoqdamiz. So'nggi uch vilda eksport qilinayotgan qishloq xo'jaligi mahsulotlari hajmi 3 barobardan ziyod oshdi.

Mamlakatimizning mahsulot yetkazib beradigan korxonalarini xalqaro ko'rgazma va ixtisoslashtirilgan varmarkalarda faol ishtirok etmoqda. Dunyoning 80 ta davlatiga 180 turdan ortiq sarxil meva-sabzavot va ularni qayta ishlash asosida tavorlangan mahsulotlarni eksport qilinmoqda. O'zbekiston o'rik, olxo'ri, uzum, yong'oq, karam va boshqa ko'plab meva va sabzavot mahsulotlarini eksport qilish haimi bo'vicha dunyoda shunday mahsulotlarni yetkazib beradigan o'nta yetakchi davlat qatoriga kiradi. 2020 vilda meva va sabzavot, uzum va poliz mahsulotlari yetishtirishni 2015 vilga nisbatan kamida 1,3, sutni 1,5, tuxumni 1,7, balini 2,5 marta ko'paytirish mo'ljallanmoqda.

Bunday ko'rsatkichlarga erishish uchun, birinchi navbatda, qishloq xo'jaligini isloh etish va modernizasiya qilish, verlarning meliorativ holatini va irrigasiya tizimini yaxshilash, tuproq unumdorligi va hosildorligini oshirishga qaratilgan keng ko'lamli ishlarni davom ettirish va chuqurlashtirish zarur. Bu borada xorijiy investisivalarni jalb qilish va albatta mamlakatimizda ishlab chiqarilavotgan mahsulotlarga jahon bozoridagi talabni oshirish, ularni saqlash, logistika va iste'molchilarga yetkazib berishning zamonaviy tizimini shakllantirishga alohida e'tibor qaratishilishi kerak. Oziq-ovqat mahsulotlari, birinchi navbatda, sabzavot, meva va uzumni daladan iste'molchiga yetkazib berishda nobudgarchiliklarning oldini olish bo'vicha meva va sabzavotlarni saqlavdigan ombor va muzlatgichlar tizimi yetarli darajada rivojlanmagani, logistika va yo'l xarajatlari bilan bog'liq ko'pgina muammolarni vechish talab etiladi.

Yurtimizda yetishtirilavotgan meva-sabzavot mahsulotlarining aksariyat qismi yangi uzilgan holda emas, balki konservasiya qilingan, qayta ishlangan yoki quritilgan holda iste'mol qilinmoqda. Bunday holatda mahsulotlar o'zining sifati, ta'mi va tibbiyot nuqtai nazaridan iste'mol xususiyatlarini ma'lum darajada yo'qotadi.

Mazkur sohada sezilarli o'zgarishlar bo'lavotganiga qaramasdan, mahsulotni asl holida saqlash, narx-navo barqarorligini ta'minlash, uning keskin oshib ketishining oldini olish, narx-navoga mavsumiy omillarning ta'sirini kamaytirish va boshqa masalalarni hal etish uchun zarur bo'lgan barcha infratuzilma, resurs va imkoniyatlarga ega emasmiz, bu borada muzlatish, neytral gazli muhitda saqlash kabi zamonaviy texnologiyalarni yanada ko'paytirish talab qilinadi.

Ayni paytda O'zbekistonda bu yo'nalishda keng ko'lamli ishlar amalga oshirilmoqda. Bugungi kunda jami 190 ming tonnadan zivod meva va sabzavotlar saqlanadigan 274 ta zamonaviy sovutgichli kamera va omborlarni qurish va to'liq rekonstruksiya qilish ishlari nihovasiga yetkazildi.

2010 yilda "Navoiy" erkin industrial-iqtisodiy zonasi hududida 3 ming tonnadan ortiq sarxil meva-sabzavotni neytral gazli muhitda saqlash bo'vicha zamonaviy quvvatlar foydalanishga topshirildi. Ushbu mahsulotlar xalqaro aviya transport yordamida Yevropa va Osiyo mamlakatlari bozorlariga yetkazib berilmoqda.

Mamlakatimizda tashkil etilgan, Navoiy shahri xalqaro aeroportini o'z ichiga olgan, dunyodagi yirik yuk tashish kompaniyalaridan biri - "Korean Evr" kompaniyasi boshqaruvida faoliyat ko'rsatayotgan intermodal logistika markazi quvvatlaridan keng foydalanilmoqda.

Hozirgi vaqtda mamlakatimizda jami 630 ming tonna mahsulotni saqlash quvvatiga ega bo'lgan 1300 dan ziyod ombor mavjud. Ularda har vili meva-sabzavot mahsulotlarining asosiy turlari saqlanmoqda. Bu esa ichki bozorda narx-navoni barqaror ushlab turish va kuzgi-qishki mavsumda ushbu mahsulotlarni eksport qilishni kafolatli ta'minlash imkonini bermoqda.

O'zbekiston kompaniyalari Boltiq dengizi bo'vidagi Livepav portida bir kecha-kunduzda 1.5 ming tonna mahsulotni saqlash quvvatiga ega bo'lgan transport-logistika markazini tashkil etilib, ushbu markaz orqali meva-sabzavot mahsulotlari Shimoliy va G'arbiy Yevropa mamlakatlariga to'g'ridan-to'g'ri yetkazib beriladi.

3 Halqaro qishloq xo'jaligi va oziq-ovqat sohalarida integratsiya jarayonlari to'g'risida turlicha nazariyalar va ularning asosiy yo'nalishlari.

O'qshloq xo'jaligini modernizatsiya qilish va uning samaradorligini oshirish, oziq-ovqat mahsulotlari ishlab chiqarishni ko'paytirish, ularning turini kengaytirish va sifatini oshirish xorijiy investitsiyalarni jalb etmasdan, xalqaro moliya institutlari va bank tuzilmalarining yordami va qo'llab-quvvatlashiga tayanmasdan turib erishib bo'lmaydi.

Xalqaro qishloq xo'jaligini rivojlantirish fondi, Osiyo taraqqiyot banki, Jahon banki, Islom taraqqiyot banki, Global ekologik fond, Birlashgan Millatlar Tashkilotining Oziq-ovqat va qishloq xo'jaligi tashkiloti kabi boshqa ko'plab institutlar, shuningdek, xorijiy mamlakatlar hukumatlari agentliklarining shu borada ko'rsatavotgan yordami kata bo'lib, ularning ishtirokida vuzdan ortiq investitsiya va grant loyihalarini amalga oshirish uchun 1,1 milliard dollardan ortiq mablag' jalb etildi.

Airatilgan moliyaviy mablag'lar bilan birga, birinchi navbatda, ilg'or agrosanoat texnologiyalarini jalb etish, qishloq xo'jaligi infratuzilmasi, irrigatsiya va melioratsiya tizimlarini rivojlantirish va rekonstruksiya qilish, marketing va jahon bozorlariga chiqish bo'vicha yangi texnologiyalarni joriy qilish borasida amaliy yordam va hamkorlik ko'rsatilgan.

O'zbekiston Respublikasi va BMTning Oziq-ovqat va qishloq xo'jaligi tashkiloti o'rtasida hamkorlik to'g'risida bitim imzolangan va Toshkent shahrida

ushbu tashkilot vakolatxonasi ochilgan.

O'zbekiston bilan BMTning qishloq xo'jaligi sohasidagi asosiy molivaviy instituti bo'lmish Xalqaro qishloq xo'jaligini rivojlantirish fondi o'rtasida konstruktiv hamkorlik o'rnatilgan bo'lib, bu fondning asosiy vazifalaridan biri yuqori samaradorlikka ega bo'lgan qishloq xo'jaligi tizimini shakllantirish bo'yicha vondashuvlarni amalga oshirishdan iboratdir.

O'zbekiston va Osivo taraqqiyot banki o'rtasida jadal rivojlanib boravotgan, qishloq xo'jaligi sohasining o'zida umumiy qiymati 400 million dollardan ziyod oltita loyihani amalga oshirilmoqda.

Hamkorligimizning eng muhim ustuvor vo'nalishlaridan biri irrigasiya tizimlarini modernizasiya qilishga qaratilgan loyihalardir.

O'tgan villarda Osivo taraqqiyot banki, Yaponiya xalqaro hamkorlik agentligi bilan hamkorlikda Amu-Buxoro mashina kanalini qayta tiklash loyihasini amalga oshirildi, uning doirasida

1.8 milliondan ziyod odam istiqomat qilayotgan 315 ming gektar mavdonni suv bilan ta'minlaydigan irrigasiya infratuzilmasi rekonstruksiya va modernizasiya qilinadi.

O'qshloq xo'jaligi sohasini rivojlantirishda Jahon bankining ishtiroki tobora kengayib, umumiy qiymati 380 million dollar bo'lgan 8 ta loyiha amalga oshirildi, joriy vilda yana umumiy qiymati 450 million dollarlik ikkita loyihani hayotga tatbiq etish rejalashtirilmoqda.

Janubiy O'raqalpog'istonda uzoq muddatli imtirozli kreditlar hisobidan suv resurslarini boshqarishni yaxshilash bo'yicha 260 million dollarlik yirik loyiha amalga oshirilmoqda.

Mazkur loyiha doirasida varoqsiz holga kelib qolgan 30 ming gektar verni qavta tiklash rejalashtirilmoqda. Kelgusida bu mavdonlarda diversifikasivalashgan va yuqori darajada mexanizasiyalashgan oziq-ovqat mahsulotlari yetishtirish mo'ljallanmoqda.

Jahon banki bilan hamkorlikda mamlakatimizning yettita viloyatida amalga oshirilavotgan, bog'dorchilik va sabzavotchilikni kompleks modernizasiya qilishga qaratilgan, umumiy qiymati 200 million dollar bo'lgan loyiha katta istiqbolga ega bo'lib, uning doirasida urug'chilik, o'simliklar seleksiyasi va muhofazasi sohasidagi ilmiy-tadqiqot salohiyatimizni modernizasiya qilish va oshirish, shuningdek, zamonaviy agrotexnologiyalar vo'nalishida sarmovalar kiritish maqsadida fermer xo'jaliklari va kichik biznes subyektlari uchun kredit liniyalarini ochish ko'zda tutilmoqda.

Mazkur loyihaning istiqbolli va yangiligi BMT qoshidagi Global ekologik fondning e'tiborini tortgani, fond tomonidan fermer xo'jaliklarida ilg'or texnologiyalarni joriy etish va yangi zamonaviy uskunalarni xarid qilishga qaratilgan 13 million dollarlik grant taqdim etildi.

Islom taraqqiyot banki bilan hamkorlikda Xorazm, Jizzax va Sirdarvo viloyatlarining irrigasiya tizimlarini qayta tiklash bo'yicha umumiy qiymati 143 million dollar bo'lgan ikkita loyiha amalga oshirilmoqda, shuningdek, Surxondarvo viloyatida suv resurslarini boshqarishni yaxshilashga qaratilgan loyihani tayyorlashga kirishildi.

Xorijiy sheriklar bilan birgalikda tashkil etilgan, meva-sabzavot mahsulotlarini saqlash, qayta ishlash va eksport qilish bilan shug'ullanadigan agrosanoat korxonalarini iqtisodiyotimizda tobora katta o'rin egallab bormoqda.

O'zbekistonda qishloq xo'jaligi sohasida bugungi kungacha Germaniya, Gollandiya, Avstraliya, AOSh, Shveysariya, Xitoy, Janubiy Koreya, Italiya, Ispaniya kabi 50 ta mamlakatdan to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar jalb etilgan holda, 400 ga yaqin korxonalar tashkil etildi. Bu korxonalar yangi mahsulot yetishtirishdan tortib mahalliy xomashyoni chuqur qayta ishlash asosida tayyor

oziq- ovqat tovarlari ishlab chiqarishgacha bo'lgan yo'nalishlarda faoliyat olib bormoqda.

Ana shu korxonalarda o'ta vuqori haroratda ishlov berish, aseptik usulda konservalash, muzlatish va sun'iy quritish usullari to'liq o'zlashtirilgan. 2013 vilning o'zida bu korxonalar tomonidan qiymati 800 million dollardan ortiq bo'lgan mahsulot ishlab chiqarildi, jumladan, 200 million dollardan ziyod mahsulot eksport qilindi.

Yaqin yillarda meva-sabzavot xomashyosini qavta ishlash va unga ishlov berish bo'vicha umumiy qiymati 150 million dollarga yaqin bo'lgan 265 ta investisiya lovihasini qo' shimcha ravishda amalga oshirish ko'zda tutilgan. Bu sohaga kiritilgan sarmoyalar ko'p xarajatni talab etmasligi, shu bilan birga, 1,5-4 yil ichida o'zini qoplashi bilan e'tiborlidir.¹

Mavzu bo'yicha savollar:

1. Oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashda iqtisodiy omillar qanday rol o'ynaydi?
2. Oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashning siyosiy omillari o'z ichiga nimalarni oladi?
3. Oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashga ta'sir etuvchi ijtimoiy omillar guruhini tavsiflang.
4. Oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashda innovasion omillarning tutgan o'rni qanday?

¹ Саидова Д.Н., Рустамова И.Б., Турсунов Ш.А. “Аграр сиёсат ва озиқ-овқат хавфсизлиги”. Укув кулланма. Т.: “УзР Фанлар Академияси Асосий кутубхонаси” босмахонаси нашриёти, 2016. - 257 б.